

De Tielse geschiedenis in groen

Een vrolijke, kleurrijke en indrukwekkende muurschildering vol planten, fruit en bloemen die een belangrijke rol speelden in de geschiedenis van Tiel - een levendig eerbetoon aan de natuur die de stad heeft gevormd!

Even voorstellen

Mijn naam is Gert de Graaff. Ik ben filmmaker/beeldend kunstenaar van beroep en woon samen met mijn vriendin op het Scheidingsstraatje 1 in Tiel. Al mijn hele leven ben ik gefascineerd door 3D-illusies en optisch bedrog. Ik heb er een speelfilm over gemaakt: *de zee die denkt*. De film werd vertoond op meer dan 80 internationale festivals en won vele prijzen waaronder de hoofdprijs op het grootste documentaire festival ter wereld, het IDFA en een nominatie voor de Europese Oscar in Berlijn. De trailer van de film en tegelijk mijn fascinatie voor perceptie vindt u hier: <https://vimeo.com/40454858>

Poes heeft geen last van de op de vloer geschilderde stoel

Perspectivische gebouwd decor. In werkelijkheid links 2,5 m hoog en rechts 8 m! Daardoor lijken mensen te krimpen.

Toen ik hoorde dat er een muurschildering zou mogen komen op de toren van de Agnietenhof, dook ik – ter inspiratie – meteen in mijn verzameling van fantasievolle 3D-illusies die overal ter wereld op gebouwen zijn aangebracht.

Enkele voorbeelden van muurschilderingen waarbij de wand 'doorbroken' wordt en een 3D-illusie ontstaat.

Eerste pitch: het openbreken van de toneeltoren

Al voordat er een officiële opdracht lag, heb ik ooit op eigen initiatief een filmpje gemaakt voor wethouder Verbeek om mijn eerste idee te pitchen: <https://vimeo.com/1047115929>

Ik droomde er toen van om het gigantische oppervlak van de Tielse toneeltoren zó te beschilderen dat het leek alsof je er naar binnen zou kunnen kijken. Mensen weten vaak niet waarom zo'n hoge toren nodig is achter een theaterzaal. Het leek mij toen mooi om dat inzichtelijk te maken. Maar deze eerste schets betrof alleen een kijkje achter de schermen van onze schouwburg, een relatief beperkt verhaal.

Toen de opdrachtomschrijving bekend werd, werd ik meteen nog enthousiaster. Ik heb o.a. het idee van dat 'openbreken' van de gevel behouden, maar ik heb het verhaal veranderd en veel breder getrokken naar de geschiedenis van Tiel.

In plaats van een massief vlak lijkt de voorkant van de toneeltoren nu een luchtige open stenen structuur te hebben, met een intrigerend gat in het dak. Ook de grote witte dakrand wordt nu als omlijsting gebruikt.

GESCHIEDENIS VAN TIEL

De geschiedenis van Tiel is nauw verbonden met de rivieren en de vruchtbare kleigronden. In mijn muurschildering zie je planten, bloemen en vruchten die perfect gedijen op deze gronden en die Tiel zoveel nijverheid en handel hebben gegeven.

Ze zijn gigantisch groot afgebeeld, alsof ze uit de toneeltoren groeien, waardoor een magisch, Alice-in-Wonderland-gevoel ontstaat dat de verwondering en eerbied voor deze bijzondere geschiedenis oproept.

Agnietenhof – een historische tuin

Waar nu de toren van de stadsschouwburg staat, lag vroeger de hof van het Agnietenklooster. De hof bevatte tuinen en boomgaarden die ook het huidige terrein van de Vlindertuin besloegen. Het woord 'hof' in Agnietenhof betekent ook onder meer tuin.

In mijn muurschildering heb ik een fantasievolle nieuwe hof gecreëerd. De schildering legt een mooie verbinding tussen de voormalige Agnietenhof en de Vlindertuin en brengt de geschiedenis van landbouw en fruitteelt tot leven bij de Tielenaars en bij haar bezoekers!

De nieuwe geschiedenis van Tiel

3D-street art trekt vaak heel veel bezoekers. Ik denk daarom dat we met deze 3D-art schildering dan ook nieuwe geschiedenis schrijven, want naast de Vlindertuin en de Vlinderroute zet dit plan Tiel en de Agnietenhof ook weer op de kaart.

DE VERSCHILLENDE ELEMENTEN

Hieronder licht ik graag toe wat een aantal details uit de muurschildering vertellen over de geschiedenis van Tiel.

Allereerst was de wilg onmisbaar in de muurschildering, want Tiel en haar omgeving waren vroeger heel drassig. Er werden daarom wilgen geplant om deze natte gebieden te drogen – een vroege vorm van drainage! Want wilgen verdampen het opgenomen water supersnel.

De buigzame wilgentenen kregen ook allerlei praktische toepassingen. In Tiel hebben we een rijke traditie van wilgenknotters en mandenvlechters. Wilgentenen werden in gevlochten matten zelfs als zinkstukken gebruikt voor dijkbescherming.

Leuk om te weten: het woord 'tuin' komt van 'thuun' en dat betekent wilgenteen. Vroeger omheinden mensen hun tuinen met wilgentenen.

Het knotten van knotwilgen, staande op het ijs (1920)

Mand van wilgentenen

Manden voor het plukken van het fruit

De wilg was en is ook op een andere manier een onmisbare boom voor de fruitteelt! Als eerste bloeier (en veel voorkomende) boom in onze regio biedt hij bijen en andere bestuivers nectar en stuifmeel uit zijn wilgenkatjes, essentieel voor een goede (fruit)oogst.

Wilgenkatjes bloeien al eind februari

Fruitteelt

Al in de middeleeuwen stond onze streek bekend om het fruit, dankzij de vruchtbare afwisseling van stroomgeulen, stroomruggen en zgn. komgronden. In de 19e eeuw groeide dit gebied dan ook uit tot een echte fruitstreek, met in 1880 in Tiel de eerste fruitveiling: 'De Betuwe'.

De jamfabriek in Tiel: Maatschappij de Betuwe

en nu terug te vinden op het beroemde jamblik in mijn schildering

Tiel, fruitstad aan de Waal

De fruitteelt heeft Tiel groot en beroemd gemaakt. Mijn ontwerp eert deze rijke geschiedenis met een appel en zes kersen.

Een bloeiende toekomst

Sinds oktober 2020 verbindt de Vlindertuin als een kleurrijk tapijt de verschillende culturele instellingen met elkaar: aan de ene kant de Agnietenhof en aan de andere kant cultuurgebouw Zinder. Voor de keuze van de verschillende planten heb ik me daarom onder andere laten inspireren door wat er bij de burens in de Vlindertuin groeit en bloeit.

Op mijn ontwerp voor de muurschildering zijn naast het wilgentakje (symbool voor de vroegste geschiedenis van Tiel), fruitbloesem, fruit en het jamblik (symbolen voor de fruitteelt en de Tielse jamproductie) in de compositie ook allerlei bloeiende nectarplanten en waardplanten geplaatst. Superbelangrijk voor de bestuivende insecten, waar we als fruitregio natuurlijk sterk van afhankelijk zijn.

AFGEBEELDE PLANTEN

Elke plant vertelt een verhaal

Over alle planten die ik heb gekozen zijn bijzondere verhalen te vertellen. Op de website van de Vlindertuin (www.vlindertuintiel.nl) is over deze planten meer informatie te vinden.

Hop. Belangrijk ingrediënt voor bier. Al in de 16e en 17e eeuw was er een bloeiende bierproductie in Hanzestad Tiel. Daarnaast is de plant een goede nectarplant voor insecten.

Oranje klaproos. De klaproos geeft naast nectar een mooi kleuraccent in de muurschildering en creëert daarmee een harmonieus visueel geheel.

Zonnehoed, nectarplant.

Venkel (afbeelding klopt nog niet exact, zie pagina 10 'het groene seizoen') is de waardplant specifiek voor de Koninginnepage. Ze legt op deze plant haar eitjes zodat haar rupsen meteen een goed maaltje bij de hand hebben.

Insecten in het zonnetje

De rups van de Koninginnepage en de bestuivende Koninginnepage zelf – mijns inziens de mooiste vlinder aller tijden – zijn aan het ontwerp toegevoegd en laten de magische levenscyclus van deze vlinder zien.

Een bij hoog in de lucht, die zichzelf heeft volgepakt met geel stuifmeel, benadrukt de onmisbare rol van de bijen in de fruitteelt en landbouw.

Bloeiende klimop

Lauwerkrans van klimop

Klimop: symbool van eeuwig leven

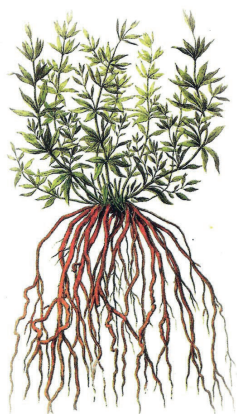
De klimop is speciaal toegevoegd omdat het één van de laatste planten in het jaar is die nog volop nectar geeft aan de insecten. Zo wordt in de schildering – van wilg tot klimop – de volledige bloeihoog gesymboliseerd, die nodig is om insecten jaarrond in leven te houden, en dus de bestuiving van onder meer fruitbomen te garanderen. Bovendien staat de klimop van oudsher voor eeuwig leven, want hij blijft altijd groen, ook in de winter!

Groene wens voor Tiel

De klimop in de muurschildering wenst Tiel dan ook een eeuwig groen en bloeiend bestaan.

HET GOEDE SEIZOEN

Een klein probleem voor het creëren van een mooi levensecht ontwerp was het seizoen. De aanvraag moest voor eind maart bij jullie liggen en er bloeien nu nog niet genoeg planten in de Vlindertuin. Ik heb daarom voor enkele honderden euro's aan kunstbloemen aangeschaft en die stuk voor stuk gefotografeerd om daarna een zo mooi mogelijk beeld te creëren met een aantal van deze planten en bloemen.

Mocht mijn ontwerp geselecteerd worden, zal ik de foto's opnieuw maken met levende planten uit de Vlindertuin om de levensechtheid nog verder te vergroten.

Zo kon ik geen kunstbloem-variant vinden van de meekrap, een plant die zeer bepalend is geweest voor Tiel. Het rode kleurpigment dat op de plek van het Bleekveld uit de wortels van de meekrap gewonnen en verwerkt werd ging letterlijk de hele wereld over. Wellicht voeg ik van deze plant deze – mocht mijn plan gehonoreerd worden – nog een takje toe in het ontwerp, uiteraard na overleg.

Mocht een historicus mij nog wijzen op het missen van een speciale plant die zeer toepasselijk is voor het nog meer tonen van de geschiedenis van Tiel dan wil ik – uiteraard in overleg – die misschien nog toevoegen.

Last but not least: in enkele publicaties is sprake van de mogelijkheid om ook een gedeelte van zijwanden van de toneeltoren te betrekken in de muurschildering. Mocht dat zo zijn, dan zou ik dat heel graag toevoegen aan het plan. Voor de 3D-illusie van het geheel zou het natuurlijk prachtig zijn om ook aan de zijkant(-en) een doorzicht naar de prachtige nieuwe hof te creëren! Voor de benodigde extra financiële middelen ben ik bereid om dan zelf fondsen te werven.

WERKWIJZE

Ik ben van plan om het gehele symbolische verhaal achter de muurschildering in verhaalvorm op film te nemen en via een QR-code breed beschikbaar te stellen.

Zo kan het verhaal achter de muurschildering een inspirerend onderdeel worden van allerlei verschillende rondleidingen door Tiel (historisch, vanuit de Vlindertuin, de Vlinderroute, toeristische routes), etc.

Samenwerking met JanIsDeMan

Omdat ik geen ervaring heb met dit soort grote muurschilderingen, heb ik contact opgenomen met beeldend kunstenaar JanIsDeMan uit Utrecht. Hij is wereldberoemd om zijn 3D-muurschilderingen (www.janisde.com).

Boekenkast in Utrecht

Vulnerability MBO Utrecht

Tsibilibi Georgia

Jan is in januari 2025 naar Tiel gekomen om de locatie te bekijken en we hebben samen uitvoerig overlegd. Gezien zijn enorme ervaring op dit gebied ben ik ervan overtuigd en heb ik er het volste vertrouwen in dat hij volledig in staat is mijn ontwerp natuurgetrouw aan te brengen op de gevel. En binnen de vastgestelde termijn. Ook zal het kleurvast met gemak de komende 10 jaar kunnen doorstaan.

Daarnaast wil ik het maakproces van de schildering vastleggen op film en toevoegen aan de publicaties rondom deze schildering.

Slotwoord

Ik hoop van harte dat mijn plan door de voorselectie van de onafhankelijke kunstcommissie komt. De vele vrijwilligers van de Vlindertuin waren alvast unaniem enthousiast over het plan!

Bijlagen

- Begroting van schilder Janisdeman
- Benodigde certificaten (o.a. hoogwerker)

A handwritten signature in black ink, consisting of several loops and strokes, identifying the signatory as Gert de Graaff.

Gert de Graaff

TU DE BETUWE
TIP HOLLAND

TRUCKEN
GROTE ZAAL

Uitvaarthuis

Koninginnestraat
Lervia
Blauwstraat